

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ ЖІНОК

Олег ЛІСОВЕЦЬ

Ніжинський державний університет

імені Миколи Гоголя,

lisooleg@gmail.com

Значне посилення уваги до проблем жінок, гендерної рівності є однією з характерних тенденцій розвитку світового співтовариства в останньому півстолітті. Ці роки стали періодом досягнення гендерної рівності – соціальної рівності жінок і чоловіків, що має на увазі утвердження основ гендерної рівноваги та гендерної демократії. Проте незважаючи на міжнародне унормування прав жінок та заборону всіх форм дискримінації, жінки і досі стикаються з перешкодами у здійсненні своїх політичних, економічних і соціальних прав. Випадки насильства щодо жінок і дівчат, включаючи побутове та сексуальне, залишаються нагальним питанням, що створює перепони для повної реалізації їхнього потенціалу. Саме жінки разом із дітьми становлять абсолютну більшість серед тих, хто страждає від наслідків воєнних конфліктів, катастроф і катаклізмів. Не дивно, що жінки є основною категорією клієнтів соціальних служб, закладів та установ. У західній практиці соціальної роботи навіть сформувалася розгалужена система окремих соціальних служб для жінок, що може слугувати прикладом і гарним досвідом для розбудови вітчизняної системи соціальної роботи. Тому проаналізуємо основні типи соціальних служб для жінок.

У структурі соціальних служб багатьох зарубіжних країн (Австрія, Велика Британія, Німеччина, Швеція, Франція, США та інші) функціонують *притулки для жінок* – заклади тимчасового перебування жінок/жінок з дітьми у разі насильства чи його загрози, відсутності житла, засобів для існування, іншої небезпеки для життя. Їх мета – забезпечити найнеобхіднішим і здійснити (повністю чи частково) на подальшому етапі соціальну реадаптацію жінок. Як правило, адреса притулку, відомості про його клієнтів не афішуються. Жінок забезпечують не тільки житлом, харчуванням, а й соціальними послугами (консультації юриста, лікаря, психолога, професійне навчання, надання необхідної інформації, конкретна допомога у налагодженні стосунків з державними структурами для вирішення проблемних життєвих ситуацій) [1, с. 306]. Наприклад, притулок «Центр для жінок Естер Мері Хаттон» в Цинциннаті (США) забезпечує безпритульним жінкам доступ до основних потреб людини, таких як безпека, житло, їжа, предмети швидкої допомоги, приналежності особистої гігієни тощо. Тут надаються послуги щоденного лікування з урахуванням конкретних потреб окремих жінок; якісне індивідуальне управління справами тощо. Іноді притулки мають *спеціалізований характер*, наприклад, існують такі заклади, де надають допомогу неповнолітнім матерям чи здійснюють соціальну реадаптацію жінок – жертв сексуального насильства (кризові центри).

Центри інформації для жінок надають інформацію щодо прав жінок в усіх галузях життя (консультації з сімейного права, забезпечення права на працю,

соціальну допомогу та інші). Такі заклади можуть бути як комплексними так і спеціалізованими, залежно від можливостей регіону, актуальності тієї чи іншої проблеми, спрямованості інтересів ініціаторів чи фундаторів даної служби. Так, Психосоціальний консультативний центр для жінок (PSCCW) створений у Палестині в 1997 р., має на меті забезпечити психосоціальне втручання, правову допомогу та інтеграцію жінки, яка пережила соціальне та політичне насильство, у громаді, підвищення рівня обізнаності громади щодо гендерних питань, насильства та прав жінок [2].

У багатьох країнах (США, Франція) діють *служби «Телефон довіри»* для жінок, які в першу чергу спрямовані на допомогу жертвам насильства, надання професійної консультації лікаря, юриста чи іншого фахівця.

Поширеним типом закладу соціального спрямування в багатьох країнах вважаються *багатопрофільні жіночі центри* («жіночі будинки»), що пропонують комплекс послуг клієнткам (тренінгові програми, об'єднання за інтересами, консультації спеціалістів, сервісні послуги). Наприклад, ліверпульський Центр інформації та підтримки охорони здоров'я для жінок (WHISC) є благодійною організацією, яка з 1984 р. спрямовує свою діяльність на покращення здоров'я і добробуту жінок та їх сімей у Ліверпулі та навколишніх районах. Тут жінки можуть долучитися до безкоштовних занять фізичними вправами або записатися на курси оздоровлення. Лише протягом 2019 р. надані послуги понад 13 500 жінкам та здійснено 2500 сеансів телефонного консультування «Слухання на слухання» [3].

Цікавим для вивчення є досвід функціонування *спеціалізованих служб, що займаються вирішенням проблем жіночого безробіття*. У них створено інформаційний банк даних про наявність вакансій, діють центри професійної підготовки, перепідготовки і стажування, проводяться психологічні тренінги, курси, які допомагають жінці подолати комплекс неповноцінності, повірити в свої сили. У США і Канаді також набули поширення Жіночі ресурсні центри, Центри жіночого підприємництва тощо.

Усе це свідчить про необхідність ґрунтовного вивчення зарубіжного досвіду, який цілком може бути актуальним і для України, адже в нашій державі проблема соціальної роботи з жінками є нагальною і потребує системного вирішення.

Література

1. Шахрай В. М. Технології соціальної роботи : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.
2. Psycho-Social Counseling Center For Woman : website. URL: <http://www.pscw.org/eng/> (дата звернення: 23.04.2020).
3. Women's Health Information & Support Centre : website. URL: <https://whisc.org.uk> (дата звернення: 25.04.2020).